

AVOIMEN FILATELIAN KOKOELMIEN ARVOSTELUN ERITYISSÄÄNNÖT JA TULKINTAOHJEET

SREV-teksti on alkuperäisessä asiakirjassa *kursivoitu* ja Guidelines-teksti normaalilla kirjasintyyllillä.

1. Kilpailunäyttelyt

Nämä erityissäännöt (SREV) ja tulkintaohjeet (Guidelines) on laadittu auttamaan tuomaristoa avoimen filatelian kokoelmien arvostelussa ja näytteilleasettajia kokoelmiensa kehittämisessä.

2. Säännöt

Avoimen filatelian tavoitteena on laajentaa näyttelyfilatelian kenttää ja antaa filatelisteille mahdollisuus esitellä filateelisen aineiston ohella myös muiden keräilyalojen ei-filateelista aineistoa valitun aiheen ymmärtämiseksi.

Avoimen filatelian kokoelman tulee kertoa tarina. Avoin filatelia tarjoaa mahdollisuuden esittää tutkimustyötä hyödyntäen sekä filateelista että ei-filateelista aineistoa sen kulttuuristen, yhteiskunnallisten, teollisten, kaupallisten tai muiden ominaispiirteiden avulla. Tämä luo mahdollisuuden aiheen laajempaan ja syvällisempään tuntemukseen.

Sallimalla laajemman aineistovalikoiman avoimen filatelian tavoitteena on myös tuoda uusia keräilijöitä näyttelytoiminnan pariin ja osoittaa harrastuksen kiinnostavuus.

2.1 Vähintään puolet kokoelman aineistosta tulee olla filateelista.

Osuuden arvioinnissa ei lasketa yksittäisiä kohteita eikä mitata niiden pinta-aloja. Arvio voidaan tehdä ottamalla askel taaksepäin ja tarkastelemalla kehyksiä kokonaisuutena.

2.2 Ei-filateelista aineistoa saa olla enintään puolet kokoelmasta, mutta ei-filateelisen aineiston monipuolisuus vaikuttaa arvioitaessa kriteeriä "Filateeliset ja ei-filateeliset tiedot sekä oma tutkimus".

2.3 Kohde katsotaan filateeliseksi, jos

a) se on julkaistu, tarkoitettu julkaistavaksi tai tuotettu sellaisen kohteen valmistelun yhteydessä, joka on kelvollinen postimaksun suorittamiseen tai jonka on julkaissut viranomainen veron tai muun maksun suorittamista varten; tai

b) se on kiistatta postiviranomaisen tai muun asianmukaisesti valtuutetun toimijan kuljettamaa

Postikortin kuvapuoli katsotaan ei-filateeliseksi. Käytetyn postikortin frankeerauspuoli katsotaan kuitenkin filateeliseksi.

Kohde katsotaan filateeliseksi, jos se on

a) postaalinen ja/tai

- julkaistu;
- tarkoitettu julkaistavaksi;
- valmistettu julkaistavaksi; tai
- tuotettu sellaisen kohteen valmistamisen yhteydessä (esimerkiksi luonnos tai vedos),

joka on kelvollinen postimaksun suorittamiseen postipalvelun kuljettamalle lähetykselle riippumatta siitä, kuljettaako postia valtiollinen vai asianmukaisesti valtuutettu yksityinen toimija. Myös postipalvelun kuljettamat, virka- tai vapaakirjeoikeuteen perustuvat sekä esifilateliset kohteet ovat filatelisiä riippumatta siitä, kuljettaako postia valtiollinen vai asianmukaisesti valtuutettu yksityinen toimija.

b) leimamerkki tai muu maksumerkki

Kohde katsotaan filateliseksi, jos kansallinen, paikallinen tai muu valtion viranomaisen on julkaissut sen veron tai muun viranomaismaksun suorittamista varten.

c) postikortti

- kun frankeerauspuolta käytetään osana kokoelman käsittelyä; tähän kuuluvat myös maksimikortit, joissa merkki ja leima ovat kuvapuolella;
- kuvapuolta esitettäessä postikortti katsotaan ei-filateliseksi, vaikka se olisi kulkenut postissa ja/tai vaikka posti olisi painanut sen; käytetyn postikortin frankeerauspuolen esittäminen katsotaan kuitenkin filateliseksi.

Kaikki muut kohteet katsotaan ei-filatelisiksi.

2.4 Jotta kohde voidaan tulkita filateliseksi, sillä on oltava vähintään yksi kohdan 2.3 mukainen filatelinen ominaisuus. Tällöin ei ole merkitystä sillä, mitä kohteen ominaisuutta – postaalista, fiskaalista tai yksityistä – näytteilleasettaja hyödyntää kokoelmansa kehittäessään.

2.5 Näytteilleasettajien odotetaan hyödyntävän ei-filatelisen aineiston tarjoamia mahdollisuuksia aiheen kehittäessään. Ei-filatelisen aineiston tulee olla monipuolista, eikä sen tulisi rajoittua kuvalliseen aineistoon, kuten postikortteihin.

3. Kokoelman rakentamisen periaatteet

Avoimen filatelian kokoelmassa yhdistyvät filatelinen ja ei-filatelinen aineisto. Kokoelman tulee kehittää valittua aihetta mielikuvituksellisella ja luovalla tavalla.

3.1 Avoimen filatelian kokoelmassa voidaan käyttää kaikenlaista filatelistä aineistoa. Merkittävät filateliset kohteet tulee kuvailla asianmukaisin filatelisin termein samalla tavoin kuin perinteisen filatelian, postihistorian, ehiöiden, leimamerkkien ja muiden kilpailuluokkien kokoelmissa. Kuvailuun tulee sisällyttää se filatelinen näkökohta, joka perusteella kohde liittyy kokoelman tarinaan. Myös kohteen muut filateliset näkökulmat voidaan kuvata.

3.2 Avoimen filatelian kokoelmassa voidaan käyttää kaikenlaista ei-filatelistä aineistoa lukuun ottamatta vaarallista tai kiellettyä aineistoa. Merkittävät ei-filateliset kohteet tulee kuvata asianmukaista terminologiaa käyttäen.

3.3 Kokoelman tekstityksessä tulee pyrkiä tiiviiseen ja selkeään ilmaisuun. Kohteiden tulee liittyä sekä tarinaa kuljettaviin että kohteita kuvaileviin teksteihin.

3.4 Avoimen filatelian kokoelman ymmärtämiseksi kokoelmassa voi olla tarpeen esittää myös valitun aiheen taustatietoja.

4. Kokoelmien arviointi- ja arvosteluperusteet

Avoimen filatelian kokoelmat arvostelevat avoimen filatelian akkreditoitunut tai tehtävään nimetyt tuomarit.

Tuomarit jakavat pisteet seuraavien perusteiden mukaisesti:

Käsittely (otsikko ja suunnitelma, kehittäminen) 30

Otsikko ja suunnitelma 10

Kehittäminen 20

Filateeliset ja ei-filateeliset tiedot sekä oma tutkimus 35

Aiheen tuntemus ja oma tutkimus 15

Aineiston tuntemus ja oma tutkimus 20

Laatu ja harvinaisuus (filateelinen ja ei-filateelinen) 30

Laatu 10

Harvinaisuus 20

Esitystapa 5

Yhteensä 100

5. Käsittely (otsikko ja suunnitelma, kehittäminen)

5.1 Käsittelystä voidaan antaa yhteensä 30 pistettä.

5.2 Otsikosta ja suunnitelmasta annetaan korkeintaan 10 pistettä: arvioinnissa tarkastellaan kokoelman otsikon ja suunnitelman välistä suhdetta, kertomuksen rajausta ja kokoelman rakennetta.

Kaikissa avoimen filatelian kokoelmissa tulee olla johdanto- tai otsikkosivu, jonka tulee sisältää:

- kokoelman otsikko;
- kokoelman tarkoitus eli asianmukainen ja tiivis johdanto käsiteltävään aiheeseen;
- suunnitelma, joka selittää, millä tavoin näytteilleasettaja kehittää aihettaan. Suunnitelman ei tule sisältää laajaa tekstiä, vaan sen tulee jakaa aihe loogisesti osiin siten, että tuomaristo ja yleisö ymmärtävät kokoelman sisällön. Suunnitelman tulisi mieluiten tiivistää lyhyesti kokoelmassa kerrottava tarina;
- maininta siitä, miten harvinaiset tai erityisen kiinnostavat kohteet on nostettu esiin kokoelmassa.

Otsikkosivulla voidaan lisäksi esittää esimerkiksi:

- maininta mahdollisesta omasta tutkimuksesta;
- lyhyt kirjallisuusluettelo, esimerkiksi tärkeimmät lähteet, keskeinen kirjallisuus ja omat julkaisut, jos niitä on.

Hyvin suunniteltu johdantosisivu auttaa näytteilleasettajaa, tuomareita, muita näytteilleasettajia ja yleisöä.

5.3 Kokoelman kehittelystä annetaan korkeintaan 20 pistettä.

Avoimen filatelian kokoelmaa voi käsitellä kronologisesti, maantieteellisesti tai millä tahansa muulla aiheeseen sopivalla tavalla.

On vahvasti suositeltavaa, että kokoelman sivuilla käytetään suunnitelmaa vastaavia pääotsikoita ja mahdollisesti alaotsikoita, koska ne helpottavat tarinan seuraamista.

Avoimen filatelian kokoelman ymmärtäminen edellyttää tiiviitä ja selkeitä tekstejä, jotka luovat tarvittavat yhteydet kohteiden välille ja antavat asianmukaiset tiedot käsiteltävästä aiheesta. Tekstin tulee edetä sujuvasti ja kuvata tarinan kehittelyä. Ihannetapauksessa jokaiseen kohteeseen liittyy tekstitys, josta käy ilmi, miten kohde vie kertomusta eteenpäin.

6. Filateeliset ja ei-filateeliset tiedot sekä oma tutkimus

6.1 Tiedot osoitetaan aineiston valinnalla sekä lyhyillä mutta riittävillä teksteillä. Tutkimus tulee ymmärtää laajasti, ja sen tulisi yleisellä tasolla osoittaa näytteilleasettajan perusteellista aiheen ja aineiston tuntemusta.

6.2 Filateelisista ja ei-filateelisista tiedoista, sekä omasta tutkimuksesta annetaan yhteensä korkeintaan 35 pistettä.

Aiheen tuntemuksesta ja omasta tutkimuksesta annetaan korkeintaan 15 pistettä, sekä aineiston tuntemuksesta ja omasta tutkimuksesta korkeintaan 20 pistettä.

6.3 Aiheen tuntemus ja oma tutkimus tarkoittavat aiheen perusteellista tuntemusta, joka ilmenee kohteiden valinnasta, niiden keskinäisistä suhteista sekä niitä koskevien tekstien ja kerrotun tarinan asianmukaisuudesta ja kattavuudesta.

6.4 Filateelisen ja ei-filateelisen aineiston tuntemuksen ja oman tutkimuksen tulee olla korkeimmalla tasolla erinomaisen pistemäärän saavuttamiseksi. Tämä saavutetaan todennäköisimmin silloin, kun näytteilleasettaja hyödyntää aiheen kehittämissä täysimääräisesti sekä filateelisen että ei-filateelisen aineiston tarjoamat mahdollisuudet ja käyttää monipuolista ei-filateelista aineistoa.

6.5 Filateelisen ja ei-filateelisen aineiston tuntemus sekä oma tutkimus osoitetaan asianmukaisilla kuvauksilla, aineiston valinnalla sekä aineiston monipuolisuudella ja merkittävyydellä.

7. Laatu ja harvinaisuus (filateeliset ja ei-filateeliset)

7.1 Sekä filateelisen että ei-filateelisen aineiston laadusta ja harvinaisuudesta voidaan antaa yhteensä korkeintaan 30 pistettä. Laadusta annetaan korkeintaan 10 pistettä ja harvinaisuudesta korkeintaan 20 pistettä.

7.2 Kaiken filateelisen aineiston tulee olla alkuperäistä.

7.3 Kaiken ei-filateelisen aineiston, valokuvat mukaan lukien, tulee olla mahdollisuuksien mukaan alkuperäistä.

7.4 Laatu arvioidaan suhteessa siihen laatuun, jota kyseisestä aineistotyypistä on yleensä saatavilla. Esimerkiksi tavallisten uusien postimerkkien laadun tulee olla moitteetonta.

Hyvien laatupisteiden saavuttamiseksi osan aineistosta tulisi olla hyvälaatuisena vaikeasti löydettävää, ja tällaisten filateelisten ja ei-filateelisten kohteiden tulisi myös olla parhaassa saatavilla olevassa kunnossa. Ei-filateelisen aineiston laatu arvioidaan kyseisen keräilyalan tavanomaisten kriteerien mukaisesti. Esimerkiksi kolikoissa ja mitaleissa kuluneisuuden aste on tärkeä kriteeri.

7.5 Korkeiden harvinaisuuspisteiden saavuttamiseksi osan aineistosta tulee olla harvinaista ja merkittävää. Perustelut harvinaisuudelle ja/tai merkittävyydelle tulee kuvata kyseisellä sivulla.

Harvinaisuus arvioidaan laajasta näkökulmasta. Harvinaisuus perustuu tiedossa olevien tai dokumentoitujen kappaleiden lukumäärään. Samalla tulee ottaa huomioon kohteen merkittävyys laajemmasta näkökulmasta. Sekä filateelisen että ei-filateelisen aineiston harvinaisuuden perustelut tulee kuvata tekstissä. Harvinaisuuden määrittelyssä tulee välttää keinotekoisia rajauksia. Esimerkiksi yksi viidestä koko maasta tunnetusta kappaleesta voi olla harvinainen, kun taas tavallisen tyyppinen kohde, jota tietyn kylän lähetyksellä tunnetaan vain yksi, ei ole harvinainen.

Myös ei-filateelisen aineiston harvinaisuus tulee arvioida laajasta näkökulmasta, sillä tällaisen aineiston monien muunnelmien harvinaisuutta voi olla vaikea määritellä. Siksi on tärkeää, että näytteilleasettaja selittää, miksi yksittäiset kohteet ovat harvinaisia ja/tai merkittäviä.

8. Esitystapa

8.1 Esitystavasta annetaan korkeintaan 5 pistettä. Esitystavan selkeys on tärkeää. Kokoelman tulee olla visuaalisesti miellyttävä. Jokaisen sivun samoin kuin kunkin kehyksen ja koko kokoelman tulee olla tasapainoinen.

8.2 Koska osa ei-filateelisesta aineistosta voi olla suurikokoista tai muodoltaan epätavallista, tavanomaista suurempien sivujen käyttö voi usein parantaa ulkoasua.

8.3 Aineiston paksuus saa olla enintään 5 mm, jotta se voidaan asettaa tavanomaisiin näyttelykehyksiin.

8.4 Jäljennösten tulee poiketa alkuperäisestä kooltaan vähintään 25 prosenttia, ja ne tulee selvästi merkitä kopioksi tai skannaukseksi.

9. Suppean aiheen kokoelmat

9.1 Avoimen filatelian suppean aiheen kokoelmalla tarkoitetaan erittäin suppean aiheen esittämistä enintään kolmen kehyksen laajuudessa. Jos aiheesta on mahdollista laatia laajempi kokoelma, se ei sovellu parhaalla tavalla suppean aiheen kokoelmaksi.

9.2 Laajasta monikehyksisestä kokoelmasta valitut kohteet soveltuvat suppean aiheen kokoelmaksi vain, jos valinnan myötä on mahdollista käsitellä kokoelman jokin osa-alue kokonaisuudessaan enintään kolmen kehyksen laajuudessa. Monikehyksisen kokoelman pelkkä parhaiden kohteiden poiminta ('cherry picking') ei tule saamaan hyviä pisteitä suppean aiheen kokoelmana.

10. Loppuhuomautukset

Jos tekstin käännöksessä ilmenee ristiriitoja, englanninkielinen teksti on ratkaiseva.

Nämä avoimen filatelian kokoelmien esittämistä ja arvostelua koskevat erityissäännöt ja tulkintaohjeet hyväksyttiin Avoimen filatelian työryhmän Zoom-konferenssissa 25. huhtikuuta 2026. FIP:n hallitus hyväksyi erityissäännöt ja tulkintaohjeet Macaossa 1. heinäkuuta 2026.

LIITE: SYNOPSIS

Vaikka FIP ei edellytä synopsisista kansainvälisissä näyttelyissä, yksittäisten näyttelyiden järjestelytoimikunnat – kansainvälisissä, alueellisissa tai kansallisissa näyttelyissä – saattavat edellyttää sitä. Tällöin synopsis tulee lähettää näyttelyhakemuksen ja otsikkosivun kanssa järjestelytoimikunnalle, joka toimittaa sen tuomareille ennen näyttelyä.

Synopsis antaa näytteilleasettajalle mahdollisuuden kertoa tuomareille lisätietoja, jotka eivät välttämättä kuulu varsinaiseen kokoelmaan. Synopsiksen sisältöä ei oteta huomioon kokoelmaa arvioitaessa, mutta se on tärkeä osa tuomarin valmistautumista arvosteluun.

Synopsiksessa voidaan selittää, miten kokoelman käsittelytapa on valittu, antaa taustatietoja tarinasta, esittää historiallisia viitteitä ja perustella, miksi kokoelma on rakennettu tietyllä tavalla.

Synopsis tarjoaa myös mahdollisuuden tuoda esiin omaa tutkimusta, viitata harvinaisiin ja merkittäviin kohteisiin sekä esittää laajempi kirjallisuusluettelo kuin otsikkosivulla oleva lyhyempi luettelo.

Synopsiksen ei tule olla kahta A4-sivua pidempi. Siihen voi sisällyttää kuvitusta ja/tai taulukoita. Jos kokoelma on ollut aiemmin esillä, on hyödyllistä ilmoittaa, mihin kohtiin uutta aineistoa on lisätty ja että siihen on tehty muutoksia tai korjauksia saadun tuomaripalautteen perusteella.

Käännös: Jari Majander, Jukka Mäkinen ja Heikki Virtanen.

Suomen Filatelistiliiton hallitus on hyväksynyt käännöksen 18.10.2026.